

De waterkwaliteit bij de Zaanbrug is flink verbeterd. FOTO HANS VAN WEELE

Leerlingen van basisschool De Watermolen in Koog aan de Zaan meten de waterkwaliteit van de Zaan. FOTO'S BART HOMBURG

Water blijkt dertig jaar later flink schoner

Leerlingen als onderzoekers

Koos Reitsma

Zaandam • Twee kaartjes van de Zaanstreek tonen een heel verschillend beeld van de waterkwaliteit. Op die uit 1987 staan alleen maar rode en gele druppeltjes. Op die uit 2016 alleen maar groene en gele. Rood betekent 'slecht', geel betekent 'matig' en 'groen' betekent goed. In de Zaanstreek namen afgelopen zomer 1500 leerlingen van 25 basisscholen deel aan een onderzoek naar de waterkwaliteit van de Zaan en nabij gelegen vaarten en sloten. Dat gebeurde op initiatief van het Zaans Natuur en Milieu Centrum, in samenwerking met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. „Of je het rapport met de uitkomsten mag ontvangen?” herhaalt Tom Kisjes van het Zaans Natuur en Milieu Centrum. „Vind je het erg als er dit jaar één rapport min-

der verschijnt?” Het gaat hier om een educatief project, dus waarom een heel rapport schrijven? Kisjes: „Het komt erop neer dat het water van de Zaan schoner is dan dertig jaar geleden. En die conclusie is niet op basis van maar wat aanmodderen, het is verantwoord gedaan met professioneel materiaal. Alleen hebben leerlingen de plaatsen ingenomen van volwassen onderzoekers.” Het water is onderzocht op de aanwezigheid van drie stoffen: fosfaat, zuurstof en ammoniak. Die staan onder meer in relatie tot de hoeveelheid meststoffen in het water. Wat blijkt? Het gaat de goede kant op met de kwaliteit van het oppervlaktewater. En dat is zwak uitgedrukt. Want dertig jaar geleden werden de onderzochte watermonsters nog uitsluitend als 'slecht' en 'matig' beoordeeld. Terwijl dit jaar ruim de helft van de watermonsters de kwalificatie

'goed' kreeg en de rest 'matig'. Kisjes: „Het is fijn dat er ook eens iets goeds te melden valt over het milieu.” De uitslag werd vorige week donderdag aan wethouder Leny Visser overhandigd. Door leerlingen van basisschool De Mei, omdat die school dertig jaar geleden ook meedeed aan het onderzoek. „Dat gebeurde op precies dezelfde manier”, zegt Kisjes. „Daarom zijn de uitslagen ook zo goed met elkaar te vergelijken. Toentertijd is het water van de Zaan bemonsterd, nu zijn ook een aantal vaarten en sloten erbij betrokken. Als je alleen naar de Zaan kijkt zouden de resultaten misschien nog wel beter zijn.” In ieder geval is het zo dat de plek die de leerlingen van De Mei onderzochten, nabij de Zaanbrug, dertig jaar geleden als 'slecht' werd beoordeeld en nu als 'goed'. Wel zijn er tegenwoordig andere vormen van vervuiling bekend. Zo

is het medicijngebruik nogal toegenomen. Kisjes: „De resten van die medicijnen komen via het toilet in het riool en vervolgens in het oppervlaktewater terecht. Want bij de waterzuivering worden die er niet uitgehaald. Verder heb je van die miniplastics in bijvoorbeeld shampoos en tandpasta die fabrikanten toevoegen omdat ze een schurende werking hebben. Ook die haalt de waterzuivering er niet uit.” Dat het water nu zoveel schoner is, komt doordat er minder lozingen van afvalwater op de Zaan zijn. En dertig jaar geleden lag ook nog niet overal riolering. Er zijn nu veel meer aansluitingen. Verder bevatten de meeste wasmiddelen dertig jaar geleden nog fosfaten, dat is al lang niet meer zo. De leerlingen onderzochten het water, maar namen niet zelf de watermonsters. „Het deel waaraan de leerlingen meehielpen speelde

zich af in het klaslokaal”, zegt Kisjes. „Dat werd voor even een soort laboratorium.” In groepjes bekeken ze hoeveel zuurstof, fosfaten en ammoniak de monsters - die steeds dicht in de buurt van school waren genomen - bevatten. „Ze deden titratieproefjes waardoor het sloopwater van kleur veranderde. En door de kleuren daarna te vergelijken met die van een kleurenwaaier konden ze de uitkomst vaststellen.” Het wateronderzoek was in alle opzichten een succes. Kisjes: „Sommige kinderen zeiden na afloop: 'Ik heb nog nooit zo iets leuk gedaan'. En van tevoren waren er leerlingen die zeiden: 'We zijn benieuwd naar de uitkomst, want we zwemmen 's zomers in dat water.' Wethouder Leny Visser benadrukte tijdens de overhandiging van de resultaten nog wel: „Voor je eigen veiligheid is zwemmen in de Zaan wel verboden.”